

Te Pūtaiao Kaupae 1

Te Pūrongo Aromatawai ā-Waho 2025

Te Marautanga o Aotearoa
 Te Rā Aromatawai
 Te Momo Aromatawai
 Ngā/Te Paerewa Paetae

Te Pūtaiao
 Te 29 o Oketopa 2025
 Kete Manarua
 92071

Te Wāhanga 1: He Tirohanga Whānui

Koia kei ngā ākonga ki te tāmīro i ngā kaupapa e maha, heoi kia marakerake ana te kite o te hononga ki waenganui i ngā kaupapa ki te kaupapa matua o te Kete Manarua ko te painga atu tērā. Mā te whakaraupapa kōwae, rārangi ūpoko hoki te kaipānui e āta whai i ngā tuhinga o te ākonga.

E aromatawai ana i te pai o te torotoro o te ākonga ki ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi. Ko ngā kōrero tuku iho he huhua te momo: he karakia, whakapapa, pepeha, he uiui i ngā kaumātua. Ko ngā kaupapa taiao ā-iwi he huhua anō hoki: i whiriwhiri ētahi momo kaupapa whakahiraira – te kumara, tuna, tī kouka, pioke, pōhutukawa, raupō. He kaupapa whakarauora i ngā awa me ngā repo rānei.

Te Wāhanga 2: He kōrero mō te Paerewa

92071: Te torotoro i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi

Pūrongo Paerewa Paetae:

Ko ngā Ākonga i eke ki te i te **Kairangi** i te paetae nei:

- ko te kounga o ngā whakamāramatanga mō ngā kōrero tuku iho, mō te kaupapa taiao ā-iwi, me te hononga o ēnei mea e rua ki a rāua anō. I ruku hōhonu ki te rangahau i ēnei kōrero tuku iho, ā, i tino ngana ki te whakahāngai, ki te rapu hononga ki te kaupapa taiao ā-iwi.
- ko te pai o te whakatakoto taunakitanga hei parahau i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki te kaupapa taiao ā-iwi. Hei tauira, ko tētahi ākonga i kōrero mō te tuna, me te pūrākau o te takenga mai o te tuna. Kātahi ia ka kōrero hoki mō te hī tuna me ngā kōrero tuku iho mō ngā mahinga kai – ko te whakamahinga o te maramataka, ko te wā pai ki te hī tuna, kāore rānei.

- i mārakerake te kite i te hononga o ngā kōrero tuku iho, me te kaupapa taiao (rawa atu) ki te ākonga me tōna ao – ā-iwi nei, ā-hapū nei, ā-whānau nei. Hei tauira, ko tētahi ākonga i aro ki tōna awa hei kaupapa taiao. I takea mai ngā kaupapa e toru: te mahinga kai raupō, tuna, me te mahi mōkihi. I whakamārama i ngā momo rerekētanga, te āhua, me te whakamahi. I whakamārama hoki i aua mea e toru, i roto i te horopaki o tōna taiao me te hononga o tētahi o ēnei kaupapa ki te ingoa o tōna kura.
- ko tētahi atu tauira, ko tana kōrero tuku iho he whakatauki noa, ehara i te mea e maha ōna kōrero tuku iho, ngā uiui rānei. Otirā ka āta wetewete, i āta parahau i tēnei whakatauki ka takea mai ki a ia mai i tōna whānau, ā, i rapu i ngā kura huna, i whakamārama i te kaupapa taiao ā-iwi, te hononga ki te iwi me te hononga ki tōna ake whānau. Ka mutu, ka kite i ngā kura huna, ka whakatairite, ka hono i ngā kōrero o te whakatauki ki a ia anō, me tōna iwi, hei akoranga, hei akiaki mōna. Ahakoa he iti te kupu, he nui te kōrero, ā, i parahau i ēnei kōrero tuku iho e pā ana ki tōna kaupapa taiao ā-iwi.

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Kaiaka** i te paerewa paetae nei:

- i whakamārama i ngā kōrero tuku iho. Kaore i tuku noa i te ingoa o te kaupapa. Ko tētahi tohu o te piki ake mai i te paetae ki te kaiaka, ko te whakamāramatanga o ngā kōrero tuku iho. Hei tauira, ko te āta whakamārama i ngā karakia me te whakapapa, i roto i te horopaki o te kaupapa taiao.
- i whakamārama, i tohu hoki i te hononga o ngā kōrero tuku iho ki te kaupapa taiao ā-iwi. Mehemea i mārakerake te kite i te hononga o ngā kōrero tuku iho ki te kaupapa taiao, i eke ai ki te kaiaka.

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Paetae** i te paerewa paetae nei:

- i tohu i tētahi kōrero tuku iho. He karakia, he pepeha, he whakapapa rānei.
- i torotoro i tētahi kaupapa taiao ā-iwi. I kōrero ētahi ākonga mō te awa i whakamātauhia, ā, ko ngā karakia nō aua iwi.
- i hono i te kōrero tuku iho, te kaupapa taiao rānei ki tētahi iwi, hei kaupapa taiao ā-iwi.

Ko ngā Ākonga **Kāore i whiwhi** i te paerewa paetae nei:

- kāore i tohu i tētahi kōrero tuku iho.
- kāore i tohu i tētahi kaupapa taiao ā-iwi.
- i whakamahi i te reo Pākehā hei whakautu i ngā pātai.